

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 állérral, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- Új faállománybecslési eljárás. (Rónai György.)
A hivatásos vadász vegyescsovéje. (Schneider Árpád.)
Gazdasági tanácsadó: A mezei poczok ellen való őszi védekezésről. (Ifj. Thóbiás Gyula.)
Különfélék: Halálozás. — Kérelem a vadászokhoz. — Erdőgondnoksági székhelyváltás. — Nyugdíjbiztosítás.
Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» közleményei: Felhívás. — Nyugtázás.
Hivatalos közlemények. A hatósági eskütétel céljából tett utazások költségeinek megtérítése tárgyában.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.

Új faállománybecslési eljárás.

Írta: Rónai György.

(Vége.)

Ez az új faállománybecslési eljárás a faállományok szerkezetének beható elemzéséből fakadt.

Kopecky Richárd volt az, a ki 1899-ben a faállományok szerkezetének tanulmányozása közben arra a gondolatra jött, hogy a faállományt alkotó törzsek fatömegeinek a körlappal való változását közelebbről kutassa.

Kutatásai arra a fontos eredményre vezettek, a mely szerint megállapította, hogy az egyöntetű (azaz egykorú és egyenletes termőhelyen nőtt) állományokban az egyes vastagsági fokok törzseinek átlagos fatömege körlapjuk szerint rendezve az egyenes egyenletében fekszik.

Ez alatt azt kell érteni, hogy az egykorú állományokban a törzsegvedek fatömege bizonyos viszonyban áll ugyan a mellmagassági körlappal, de ez a viszony nem az egyszerű arány, hanem az, a mit az algebraiban az olyan egyenes egyenlete fejez ki, a mely nem a 0 ponton megy keresztül.

Nevezük az ezzel az egyenlettel megállapított egyenest tömegegyenesnek.

Kopecky, valamint később (1901-ben) Gehrhardt a tömegegyenesben rejlő törvényszerűségből azt a gyakorlati hasznót szűrte le, a mely szerint az állományok fatömegeinek meghatározásánál a körlapösszeg megállapítása, s abból az átlagtörzsek kiszámítása fölöslegessé vált.

Tudjuk ugyanis, hogy az egyenes már két pont által

meg van határozva, mert két ponton keresztül csak egy egyenest húzhatunk. Elégséges tehát, ha minden számítás nélkül egy alsó (vékonyabb) és egy felső vastagsági fokban átlagfákat döntünk s azok fatömegén, mint két ponton áthaladó egyenes képletével számítjuk ki az állomány fatömegét.

Az az algebrai képlet azonban, a mit Kopecky ennek alapján az állomány «tömegképlete» gyanánt felállított, annyira komplikált, hogy az az egyszerűséghez szokott erdészeti gyakorlatban elterjedésre nem számíthat.

Gehrhardt képlete már jóval egyszerűbb ugyan, de még mindig képlet, a melynek megállapítására több különböző vastagsági fokból döntött törzs fatömegeire van szükség.

Az elmúlt évben a magyar királyi központi erdészeti kísérleti állomásnál kísérletek történtek arra nézve, nem lehetne-e a tömegegyenesben rejlő törvényszerűséget egyszerűbbé s így a gyakorlati erdészeti számára általánosabbá és hasznosabbá tenni.

A kísérleteket siker koronázta.

A tömegegyenessel való kísérleteket Kopeckytól és Gehrhardtól eltérően nem az egész törzsfára, hanem csak az ú. n. vastagfára (Derbholz), vagyis arra a fatömegegre vonatkozólag végeztem, a mit a gyakorlatban tényleg becsülni szoktunk. A gyakorlatban ugyanis a fának 7 cm.-nél vékonyabb részeit számításon kívül szoktuk hagyni s rendszeren csak a vastagfát, vagyis azt a fatömeget szoktuk megállapítani, a mely a fának 7 cm.-es és ennél vastagabb részeiből (az ágakat is beleértve) kerül ki.

Kitűnt, hogy az egykorú állományokban a tömegegyenesben rejlő tétel a törzsek vastagfa-köbtartalmára is érvényben áll.

Az ezen vastagfára vonatkozó tömegegyenesek fekvésének, illetve azok kiindulási pontjának kutatása még egy igen értékes fölfedezésre vezetett.

Kitűnt ugyanis, hogy az egykorú állományok vastagfatömegegyenesei olyan egyenesek, a melyeknek egyik, úgynevezett kezdőpontja tág korhatáron és bizonyos termőhelyi jóságban belül csak keveset változik, úgy, hogy az ezen tág korhatárookra és termőhelyi jóságokra

vonatkozó kezdőpontok *átlagának* a megállapításával a tömegegyenesnek már csak egy pontja maradt ismeretlen. Ezt a pontot esetről-esetre a megbecsülendő állományban kell megállapítanunk.

Ily módon számítás útján lehetségessé vált egyszerű táblázatokba foglalni mindazokat a vastagfa-tömegegyeneseket, a melyek az egykorú állományokban előfordulhatnak.

Ezeknek a táblázatoknak «tangenstörzstömegtáblák» nevet adtam, mert azokban a tömegegyenesek tangensértékük szerint változnak.

Ezeknek a tangenstörzstömegtábláknak a birtokában a faállomány fatömegének megállapítása végett már képletre nincsen szükségünk, hanem az eljárás oly egyszerűvé és gyorsá válik, hogy azt bárki — ha a táblák eredetét nem is érti — könnyen elsajátíthatja.

A tangenstörzstömegtáblákat terjedelmességüknel fogva itt közzé nem tehettem; azok használati utasítással ellátva a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás kiadásában, Selmezbányán, jelentek meg s onnan bárki által beszerezhetők.

Olyan táblázatos kimutatások ezek, a melyeknek fejezetében az állományokban előfordulható mellmagassági átmérők szerepelnek, s azok alatt vízszintes sorokban vannak elhelyezve a kérdéses korú és termőhelyű faállományok tömegegyenesei, illetve azok fatömegei. A becslőnek egy-két, tetszés szerint választott és ledöntött mintatörzs fatömege segítségével csak azt kell eldöntenie, melyik vízszintes sor, azaz melyik tömegegyenes felel meg a kérdéses faállománynak.

Az eljárás ennek megfelelően egyszerűen a következő:

Az állomány, vagy próbaterület összes törzseinek felvétele után egy tetszés szerinti, lehetőleg valamivel az átlagátmérőn felüli vastagságból* egy-két mintatörzset döntetünk és azoknak fatömegét 7 cm.-ig pontosan megállapítjuk. Ha az állományban hótól, széltől, vagy más okból ledöntött fák fekszenek, mintatörzsekül ezeket is felhasználhatjuk, ha egyébként megfelelnek.

Ezután az állomány termőhelyi jóságának és korának megfelelő táblázatban felkeressük a mintatörzs fatömegét abban a függőleges rovatban, a mely megfelel a mintatörzs pontos mellmagassági átmérőjének, s akkor ennek a fatömegnek megfelelő vízszintes rovat adja az állomány többi faegyedeinek is a fatömegét minden egyes vastagsági fokra.

A tág korhatárok s az egyes termőhelyi jóságok szerint változó kezdőpontnak megfelelően öt táblázatot állítottam össze, s hogy melyik táblázat, illetőleg kezdőpont felel meg a kérdéses állomány tömegegyenesének, azt a táblázatok elején lévő kimutatás tünteti fel, de az egyes táblázatok első oldalán is meg van adva.

* Az átlagátmérőt természetesen csak szemre állapítjuk meg és nincs szükség arra, hogy azt a körlapösszeg alapján kiszámítsuk. Fekete Lajos szerint az átlagátmérőt alulról (a legvastagabb törzstől) számítva a 40-ik %-okban találjuk. E szerint, ha a törzszám pl. 200 darab, akkor az átlagfa rendszeren abban a vastagsági fokban van, a hová felvételi jegyzőkönyvünkben alulról számítva a $(200 \times 0.40) = 80$ -ik törzs esik.

A táblázat megválasztása semmi különös szakismeretet nem kíván. Az állomány korát ugyanis kétes esetekben a döntött mintatörzs vágáslapján található évgűrök számából állapíthatjuk meg és a termőhelynek az I. feltűnően jó, II. jó, III. közepes és IV. rossz jelcsű termőhelyi osztályok közé való sorozása semmi nehézséggel nem jár.

A táblázatból kiolvasott faegyed-fatömeget szorozva a vastagsági fok törzseinek a számával, megkapjuk a vastagsági fok egész fatömegét. A vastagsági fokok fatömegét azután, értékmegállapítás esetében, a helyi értékosztályoknak megfelelően tetszés szerinti vastagsági osztályokba csoportosíthatjuk.

Az egész állomány fatömegét természetesen a vastagsági fokok, vagy vastagsági osztályok fatömegének az összege adja. (Lásd a 2. kimutatást.)

Állományfelvételi jegyzőkönyvünk ennek megfelelően a következő lesz:

2. kimutatás.

Mellmagassági átmérő cm.	A törzsek száma		A táblázatból kiolvasott fatömeg	
	jelekkel	számmal	egyenként	összesen
16	I	1	0.152	0.152
18	III	3	0.201	0.603
20	###	12	0.256	3.072
22	###	9	0.317	2.853
24	#####	23	0.383	8.809
26	#####	33	0.455	15.015
28	#####	48	0.533	25.584
30	#####	45	0.617	27.765
32	#####	40	0.707	28.280
34	#####	40	0.802	32.080
36	#####	29	0.903	26.187
38	#####	17	1.010	17.170
40	#####	12	1.123	13.476
42	#####	11	1.241	13.651
44	#####	9	1.366*	12.294
46	==	2	1.499	2.998
48		—	—	—
50		2	1.780	3.560
52		1	1.929	1.929
		337		235.478
			A ledöntés alkalmával talált fatömeg	236.318
			Abszolút eltérés	-0.870
			%-os eltérés	-0.36%

A példaképen bemutatott állományban a választott mintafa mellmagassági vastagságát 34 cm.-nek, fatömegét pedig 0.802 m.³-nek találtuk. A többi cm.-fokokba eső faegyedek fatömegei az 1. táblázatból lettek kiolvasva, még pedig abból a vízszintes rovatból, a melyben a 34 cm.-nek megfelelően 0.802 m.³-t találtuk.**

* 46 cm. átmérőtől feljebb a fatömegek a II. sz. tömegtáblázatból vannak kiolvasva és pedig abból a vízszintes rovatból, a melyben azt a fatömeget találjuk 44 cm.-nél, a melyet erre az átmérőre vonatkozólag az I. sz. táblából megállapítottunk, vagyis 1.366 m.³-t.

** Az itt kidolgozott példa annak a faállománynak az adatai alapján lett összeállítva, a melyet Böhmerle, a mariabrunni erd. kísérleti állomás adjunktusa, az ő erdőbecslési kísérleteiben a legkülönbözőbb eljárásokkal megbecsült s azután, hogy az eredményeket összehasonlíthassa, ledöntetett és pontosan köböztött. Lásd Böhmerle: «Versuche über Bestandesmassenaufnahmen» (Zentralblatt für das gesammte Forstwesen, 1898).

A mint látjuk, az ezzel az eljárással kapott fatömeg csak 0·36%-al tér el az állomány levágása után kapott tényleges fatömegetől s a hogyan a példa is mutatja, az eljárás nagyon egyszerű és gyors.

Főbb előnyei ezenkívül a következők:

1. *Körlepösszegek és átlagfák számítására nincs szükség.*

A törzsek mellmagassági átmérőinek felvétele után rögtön a mintatörzsek döntéséhez foghatunk s nem kell az ügyis drága külső munkaidőből egy-két órát hosszadalmas számításokra fordítanunk.

Hogy ez mekkora előnnyel jár, azt — úgy vélem — nem kell indokolnom azok előtt, a kik erdőbecsléssel foglalkoznak.

2. *Mintatörzsül bármely vastagsági fokba tartozó fát választhatunk, sőt, ha ilyenek vannak, szél- vagy hódöntött törzsek is felhasználhatók, ha egyébként megfelelnek.*

Függetlenül lévén a vastagságtól, *könnyebben* találhatunk átlagos növésű fát.

Megjegyzendő azonban, hogy a pontosság előnyére szolgál, ha olyan törzset választunk mintafának, melynek mellmagassági vastagsága egy-két cm.-rel az átlagos vastagságon felül van. Ezzel az eljárással ugyanis kiküszöböljük azt a hibát is, a mit esetleg azzal követünk el, hogy akár a termőhely helytelen megítélése, akár más okból nem éppen megfelelő táblázatot választottunk.

3. *Az állomány fatömegét vastagsági fokonként, vagy tetszés szerint alkotott vastagsági, illetve értékosztályok szerint kapjuk meg, a mi kiváló előnyt jelent akkor, ha a faállománynak nem pusztán a fatömegét, hanem annak értékét is meg kell állapítanunk, mert a kapott fatömeget úgy csoportosíthatjuk, a mint azt a helyi értékosztályok megkívánják.*

4. *Kevesebb mintatörzs döntésére van szükség, mint más hasonló pontosságra vezető becslési eljárásnál. (Tömeggörbe, Kopecky-féle tömegegyenes stb.)*

5. Ha a mintatörzseket helyesen választjuk, az eljárás a pontosság tekintetében semmi kívánni valót nem hagy hátra.

Mintatörzsek döntésével járó eljárás lévén, pontossága természetesen attól függ, hogy a döntött törzsek mennyire feleltek meg társaik átlagának.

A hivatásos vadász vegyescsővéje.

Irtta: *Schneider Árpád* főhadnagy.

Mielőtt a puskára térnék, a golyós lőszer kérdésével foglalkozom, mint a mely éppen a hivatásos vadászt érdekli a legjobban puskaválasztásnál. Mint egycsőű golyóst a 95-ös hadseregi kurtályt (Stutzen) ajánlottam és ennek lőszerét ajánlom a vegyescsővéhöz is, mert egyrészt kiváló gondal készült precíz töltény, másrészt ehhez juthat a hazai vadász legolcsóbban, a mi hivatásos vadásznál nem utolsórendű kérdés. A 93-as Mannlicher-töltény 2·75 gr. 92-es mint. lőportöltése — a kereskedelemben ötös számú — a 15·8 gr.-os lövedéket

csőhossztól függően 580—620 méterszekunda * kezdeti sebességgel röpti és a lövedék energiája olyan, hogy a legerősebben stoppoló lövedékekhez, illetőleg töltények közé sorolható. Ismétlőből csakis egészen burkolt expanzív lövedékes töltényt ajánlanék használni, mert a könnyen deformálódó ólomcsúcs folytonosan ismétlési zavarokat okoz. Vegyescsővéből már tetszésszerű mértékben burkolt és csúcsformájú lövedék lehető. Spiess alezredes, a híres nagyszebeni medveadász pl. a $\frac{3}{4}$ burkolatú tompacsúcsos lövedéket kedveli és használja nagy meglepéssel. Úgy ismétlőhöz, mint vegyescsővéhöz kiválóan alkalmas a picziny ólomcsúcsos *M. 8 Scheibenschusspatrone für Elementarschiessplätze* megnevezésű hadseregi töltény (*nem tévesztendő össze a honvédek könnyű töltényével*), melyben — szándékon kívül — a hadvezetőség és a Weiss Manfréd gyár Csepelen vadászatra olyan kiválóan alkalmas töltényt alkotott, minőnél jobbat és alkalmasabbat képzelni sem tudok. Az egész pedig a lövedék alakon mulik — a lőportöltés az eredeti hadi töltényével egyező. A lövedék csúcsán az aczélköpeny az ogivális részben le van esztergályozva és az ólommag három részből áll, melyek ferde síkban érintkeznek. Ez a lövedék voltaképpen azért készült, mert egyes katonai lövedékben a környék biztonságára való tekintetből egészen burkolt lövedékek használata az esetleges gurulatokból (Geller) származó veszély miatt lehetetlen. Ez a lövedék azonban, akárcsak a Preuss-féle Teilkerngeschoss, a földhöz csapódva nem gurul (gellerez), de azonnal szétfröcscsen és ugyanezt teszi a vad testében is. Igen nagy roncsoló hatást fejt ki, a mellett kellő átütő ereje is megvan, és éppen roncsoló hatásánál fogva hihetetlenül stoppol, szóval nincsen az a hazai vadkan vagy medve, mely egy félig-meddig jól applikált lövést elvinne. Egyik-másik vadászunk ugyan már régen penzionálta a Mannlicher-töltényt, azonban úrvadászaink közül még ma is igen sokan legnagyobb meglepésükre használják és úgy Huzellánál (Nowotny), mint Dotzauernél láttam erre a töltényre friss rendelésre gyártott golyós duplát. Egyiket nagy tapasztalattal rendelkező vadászúr csináltatta, ki már többször is megjárta Afrikát Mannlicher tölténnyel és talán éppen ezért — tapasztalatból ismervén meg — becsüli és kedveli. A Mannlicher-töltényünk tényleg annyira alkalmas golyós vadászlőszer, hogy felesleges drága és nehezen hozzáférhető külföldi lőszer után epekednünk. A vadászati sajtó útján igyekszem elérni, hogy a Weiss Manfréd gyár úgy a részben vagy egészben burkolt és expanzív, valamint a fentebb leírt *M. 8. Scheibenschusspatrone für Elementarschiessplätze* jelzésű töltényeket vadászatra még alkalmasabbá tegye azáltal, hogy az aczél helyett vörösrézrel burkolja. A puha vezeték a lőportöltésnek 2·75-ről 3—3·5 gr.-ra való fokozását és evvel kapcsolatban a kezdeti sebesség fokozását is lehetővé tenné, a nélkül, hogy a gáznyomás veszélyesre, vagy egyáltalán számbaveendően emelkedne. A Mannlicher-töltény egyedüli hátránya,

* = egy másodperc alatt megtett út méterekben.

hogy gyutacsának falvastagsága miatt drillingből u. n. *juhán mint a vaj* járó lakattal gyakorta mond esütörtököt, és pedig a gyúszeg ferde fekvése miatt. Megfelelő erős ütést mérő lakatnál ez természetesen nem fordulhat elő. Ezen is segíthetne a Weiss Manfréd gyár, a mennyiben vadászati célra a töltényeit vékonyabb és puhább falanyagú — mondjuk, az amerikai N. M. C. és Winchester-töltények mintájára — gyutacsosall szerelné. Vadászközönségünk ezen itt nyilvánított kívánsága bizonyára sem üzem nehézséggel, sem ráfizetéssel nem járna. Így aztán teljesen tökéletes volna a vadász Mannlicher-töltény és vegyescsővű duplához és drillinghez és kurtályhoz egyformán alkalmas.

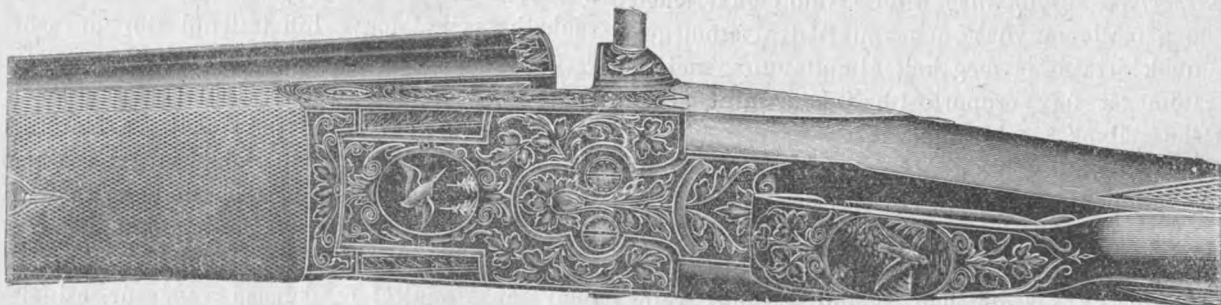
A Mannlicher-kurtályt a hivatásos vadászt érdeklő szempontból már ismertettem «Az Erdő» f. évi egyik

zötti összefüggés, hogy úgy mondjam tapadás, oly szoros, hogy — mint kísérletekkel beigazolódott, — reteszelés nélkül sem nyílik lövés közben a fegyver. Ez képezi a fegyver lelkét. A Jäger-Rekordzár felette tartós. Spatarin főhadnagy barátomnak van egy ilyen Rekordzáros drillingje, melynek serétcsővei angol puskáival vetekednek lövésükben és annyira jól lőnek, hogy a fegyver árát is figyelembe véve, majdnem a véletlen produktumának kell minősítenem, mert ha ilyen löképeséggel kívánjuk a puskát, úgy azt drágán meg kell fizetni! A boldog tulajdonos agyaggalamblovésre is használja kiváló puskáját. A golyós cső 9.3 mm.-es, 19 gr.-os nikkal burkolatú lövedékkel és 3.5 gr. rottweili löporral. A folytonos lövöldözés daczára, a legerősebb strapa és éppen nem kiméletes bánásmód mellett sem lazul a

1. ábra.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2. ábra.

régebbi számában. Most lássunk a vegyescsővűhöz. Sokat válogatnunk az árkorlátozás miatt nem lehet, viszont megbízhatóra van szükségünk. Válaszszuk hát a Jäger-Rekordzárakat, akár drilling, akár vegyescsőves dupla. A Jäger-Rekordzárakat az 1. ábra mutatja.

Mint az ábrából látható, a csöveknek egészen szokatlan alakú kampójuk van, melyen hiányzik bárminő retesz felvételére szolgáló vájat, ellenben a csövekkel egy darabból kovácsolva a csövek szimmetriális síkjában vannak elhelyezve. A sátorvas, a bascule, rendkívül tömör alkotmány, a melylyel egy darabból van kovácsolva a zárótengely. Ebbe kapcsolódnak a záró kampók (csőkampók) és belső felületükkel teljesen a sátorvashoz simulnak és ezáltal teljesen lehetetlenné teszik a csöveknek lövés közbeni oldalmozgását. A reteszelésre egy egyszerű vastag Greener-keresztsgel szolgál. Talán kevésnek látszik, azonban a csőkampók és sátorvas kö-

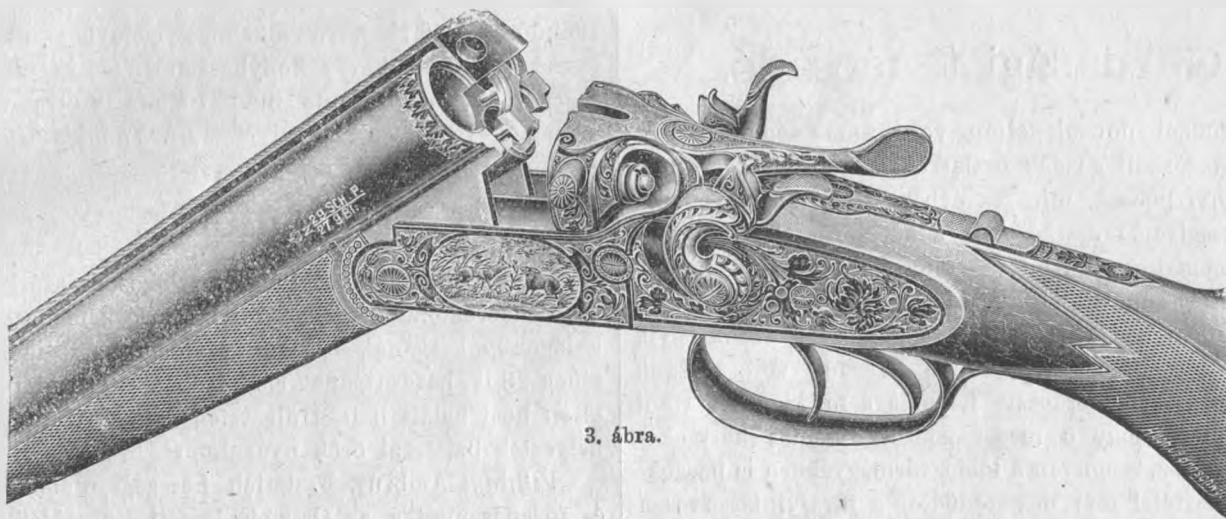
zárózat! A Rekordzár a legerősebb füstnélküli töltéshez is alkalmas és éppen ezért úgy három-, mint kétcsővű vegyescsővűhöz bátran választhatjuk. Hasonló árért más zárrendszerű, de hasonló tartósságú fegyvert nem remélhetünk.

Rekord duplánál a csőanyag vagy a Krupp-féle, vagy a mi még ajánlatosabb, hadseregi fegyvereink Böhler Special aczélja legyen. A fegyver összes fémrészeiben teljesen síma és vésett nélküli, fényes feketére zománczott, finoman recézett csősinnel. Ezüstlég, álló irányzék és így 100 lépésre pontra (Fleck) 10 cm.-nél nem nagyobb szórással, golyóval belőve. A serétes cső 16-os legyen, de ha a golyós cső fala vastag — feltehetően, hogy a golyós cső a 8 mm.-es hadseregi töltényre van fúrva — úgy esetleg 12-es is lehet. A serétes cső is legyen valamelyes lövedékkel, legjobb a Brenneke-félével, — 40—50 lépésre 25—30 cm. átmé-

rőjü körre hordja a lövedékeket — belőve. *Choke-csőből veszélyes gömbölyű golyót lőni!* Seréttel legalkalmasabb a 65%-os átlagos löképeség. Diopter felesleges; az agy legyen diófából, pisztolyfogással, pofadékkal vagy

a choke-huzalos csövet menthetetlenül tönkre teszi, sőt szét is repeszi.

Úgy a drillingen, mint bárminő vegyescsővű vagy golyós puskán tölténytárat is látunk olykor az agyban.

3. ábra.

4. ábra.

a nélkül, teljesen a rendelő ízlése szerint. Egy ilyen ki vitelű vegyescsővű dupla legolcsóbb ára a Jäger-féle árjegyzék szerint 150 márka, de mint megjegyzi: *beste Schösser, sauberste Ausführung*. Stechert semilyen puskán se csináltassunk; okuljunk e tekintetben az angol sportsmanok példáján és hagyjunk békét eme *ördög játékszerének*. A legfinomabb angol golyóspuskának sincsen gyorsítója (stecher). Ugyanilyen puskákakasnélkülben 175 márkába jön. Kakasos drilling 255, kakasnélküli pedig 330 márkába jön. A drillingnél legpraktikusabb fent két serétes, lent egy golyós cső. Mindkét serétes csőnek olyan choke furata legyen, melylyel a gyár a legjobb serétlövést garantálja. Úgy a dupla-, mint a háromcsővű vegyescsővű puskák is paradox-furattal is rendelhető. A háromcsöves azonban csakis azon esetre, ha mindkét serétes cső paradox, mert a töltények könnyen cserélődnek össze s a paradox-lövedék

Ez nemcsak felesleges, de veszedelmes drágítás is, mert a benne elhelyezett töltények a lövésektől rázkódtatva könnyen explodálnak.

Az emberi izléstelenség sok minden csunyát produkál fegyverben is. Egy fegyveres kereskedőnél, pl. egy olyan drillinget láttam, melynek *három 10-es öbű csőve volt*, fent két sima, alul egy paradox, azonkívül ejektora is volt és kakasa éppen nem volt normális súlyú. Gondolhatni, hogy eme semmiféle vadászatra nem alkalmas fegyver nagyon gyorsan váltott gazdát.

A *gráczai puskát, melyet esetleg árjegyzékéből választottunk, soha se hozassuk közvetlenül a gyártól, hanem valamelyik igen megbízható hazai cégünk útján, egyrészt mert így is ugyanannyiba jön, másrészt pedig a garancia feltétlenül nagyobb és közvetlenebb, hogy tényleg kifogástalant kapunk.*

Schneider Árpád főhadnagy könyvei: *Vadászati Fegyvertan*. Lampel R. és fia kiadása, ára bérmentve szállítva 3 K.) — *Önműködő kézilőfegyverek*. (Tudományos zsebkönyvtár kiadása, duplafüzet, ára 1 K 40 fill.) — Megrendelhetők bármelyik könyvtár és lapunk szerkesztősége útján is. Szerk.

Gazdasági tanácsadó.

A mezei poczok ellen való őszi védekezésről. Öreg, megöszült gazdák nyilatkozata szerint réges-régen volt ennyi poczok, mint ez évben. Már tavaly is nagy mennyiségben mutatkozott s a hosszantartó nyári esőzések, nem hogy kiirtották volna, hanem még nagyobb mérvben elszaporították. Az ideai szerfelett gyenge terméseredménynek (51·7 millió q. búza és rozs) egyik főoka a mezei poczok horribilis kártétele volt. Hazánk 53 vármegyéjéből érkezett jelentés a m. kir. Rovartani Állomáshoz, hogy a mezei poczok tetemes kárt okozott; természetesen van a többi vármegyékben is poczokkár. A kártétel már megkezdődött a tavalyi keservesen elvetett ősziékben. A magot kiette, a foltosan kelő vetést megkoppasztotta, lelegette, kihúzta, úgy hogy e miatt az ország több részén ki is fagyott. Még itt sem állt meg, megette a kalászosokat, szalmáját összemorzsolta s egész gyalogösvényeket vert keresztül-kasul rajtuk, különösen a rozstáblakon, elannyira, hogy sok helyt az aratás még a magot sem adta vissza.

Jablonovszky József véleménye szerint az őszi szántáskor menekülő poczkokat, az eke után járó cseléd bottal könnyen agyonverheti és így napjában temérdek pusztíthat el, de ez szerintem a hathatós és eredményes védekezéstől még tisztos távolban áll. Nagyon sok poczoknak sikerül elmenekülni és ha majd az őszi-búza kikél, bizony szépen visszajönnek legelni a friss, gyenge vetésekre, sőt még azok is csatlakoznak hozzájuk, a melyek eddig az eke által nem voltak háborgatva s például a lóhere-, luczerna-földeken, meg a rétség szárazabb részein tanyáztak.

A luczernások különösen pedig lóherések hemzsegek a poczoktól, a tarlóban már régen felélt mindent, így hát az azelőtt meg mostanában szántás alá kerülő földeken, ha sikerül is nagy mennyiséget elpusztítanunk, még mindig oly jelentékeny perczent marad vissza, hogy méltán aggódhatunk a további csapástól.

Németországban már 9 év óta gyártják a «corbin» nevű megvédőszert s az eddigi kísérletek szerint mindenütt bevált. Nálunk még igen kevéssé van ez idő szerint elterjedve. A mezei poczkokat nem öli meg csak kellemetlen kátrány szagával kelt undort bennök, távol-tartván a vetéstől. Nagyon kívánatos volna e kitünő szert mennél jobban felkarolni s az őszzsel vetendő gabona, búza csávázásához használni. Megrendelhetők az előállítónál: Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyárában Újpesten. Használati utasítással, árjegyzékkel stb. készségesen szolgál a gyár.

A corbin a magot finom kávészinű réteggel vonja be, megóva a hosszas őszi esőzések alkalmával az elég gyakran bekövetkező elrothadástól és a penésztől.

A corbinnál sokkal olcsóbb, Németországban szélében kitünő sikerrel alkalmazott, házilag könnyedén előállítható szerről ír a berlin—dahlemi kaiserl. Biolog. Anstalt vezetője G. Rösig professzor. Egy métermázsa vetőmagra 2 kgr. mennige,* 100 gr. enyv, 10 liter víz adandó, e szerek arra alkalmas edényben alaposan összekeverendők, kevés konyhaszappan és kátránnyal. A csávázás megtörténte után 10 óra múlva vethető a mag.

Ifj. Thóbiás Gyula.

Különfélék.

Halálozás. *Szmik Zoltán*, tartalékos császári és királyi tüzérhadnagy, gróf Károlyi László kemenczepataki erdőgondnokságának erdésze, szeptember 15-ikén, életének 28-ik, házasságának első évében, a boszniai harc-téren hősi halált halt. Hült tetemeit a Gruban hegyen helyezték bajtársai örök nyugalomra.

Villányi Ambrus, Festetich hercegi urad. főerdész és fővadászmeister, az Orsz. Erdészeti Egyesület rendes tagja szeptember 11-ikén 32 éves korában az északi csatatéren a haza szolgálatában elesett.

Szép Géza, m. kir. közalap. segéderdőtörnök f. évi julius hó 12-ikén váratlanul elhunyt.

Papp Sándor, járási erdőőr Privigyén, f. évi augusztus hó 3-ikán elhunyt.

Kérelem a vadászokhoz. A magyar szent korona országainak Vörös Kereszt Egylete a következő kérelem fordul a hazai vadászterületek tulajdonosaihoz és bér-lőihez:

A harctéren megsebesült vagy megbetegedett vitéz katonák száma az általunk aratott fényes győzelmek sorával arányban napról-napra szaporodik.

Nemcsak a hadvezetőség, hanem a minden áldozatra önként és örömet kész hazafias társadalom is külön-külön és együttesen a legnagyobb lelkiismeretességgel és semmiféle fáradozást nem kimélve, azon iparkodik, hogy hős fiaink sorsát lehetőleg tűrhetővé tegye. Gondoskodtak tehát igényeiknek és szükségleteiknek minden irányban való kielégítéséről és megfelelő élelmezéséről is.

Kétségtelen azonban, hogy az élelmezés javítása, különösen pedig változatossá tétele tekintetében a gyengélkedő szervezetre megbecsülhetetlen jelentőséggel bírna, ha a sebesült és a beteg, de különösen a lábadozó katonák élelmezésébe az apróvad, a melyben hazánknak jóformán mindegyik vidéke bővelkedik, szintén bevonható legyen.

Erre való tekintettel azzal a kérelemmel fordulunk tehát hazánk vadászterületeinek tulajdonosaihoz és bér-lőihez, hogy vadászszákmányuk egy részét az említett czélra áldozni sziveskedjenek.

* A «mennige» német neve a minium-festéknek, ez, mint ismeretes, piros ólomfesték, a melyet vas- és más fémrészek tömítéséhez, összeillesztéséhez, de festésre is használnak. Mint csávázószer nem annyira méreg, mint inkább olyan anyag, a mely szokatlan külsőt ad az elvetett magoknak s a varju vagy poczok egyrészt a kátrány szaga miatt nem bántja azt.

A kik halára kötelező készséggel hajlandók kérésünket nagybecsű figyelmükre méltatni, szíveskedjenek a harctéren megsebesült vagy megbetegedett katonáink élelmezésére szánt vadat a szállításra alkalmas kihűlt állapotban a Vörös Kereszt Egylet címére (Budapest, hűtőház, IX., Tóth Kálmán-utca 8—10) feladva továbbítani s erről egyidejűleg egyletünket (Budapest, I., Dísz-tér 1.) levelező-lapon értesíteni.

Erdőgondnoksági székhely változás. A m. kir. földművelésügyi miniszter az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületében a dalbosfalvai m. kir. erdőgondnokság székhelyét Bozovicsra helyezte át.

Nyugdíjbiztosítás. Kosztán Jován, Zsula Mihály, Lázár Ávrám és Mayda Andronyik a marossolymosi m. kir. kincstári birtokkezelőség szolgálatában álló erdőörök, nevezett birtokkezelőség részéről az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál az 1912. évi VIII. t.-cz. által alkotott nyugdíjsoportban, nyugdíjra, balesetre, agkori ellátásra és temetkezési segélyre biztosítottak.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” közleményei.

Tisztelt Tagtársak! Azokat a tényeket, hogy a tisztelt Tagtársak a f. év II. felére esedékes tagsági díjait nem fizetik be a szövetség pénztárába, a szövetség vezetősége annak tulajdonítja, hogy a t. Tagtársak, — a mennyiben mozgalmunk a nagyvilági események következtében, remélhetőleg csak rövid időre megszakadt, — azon téves véleményen vannak, hogy a szövetség vezetősége nem tartja szem előtt érdekeiket s velük egyáltalán nem törődik, s így a szövetség iránti kötelezettségeik is szünetelhetnek.

A mostani nehéz időkből hazáját szerető minden egyes honpolgárnak kötelessége magánérdekeit félretéve, legelső sorban az édes hazánk követelte érdekeinek és jövőjének előmozdításán fáradozni. Különösen nekünk, az állam alkalmazottainak ez a legfontosabb kötelességünk.

A szövetség vezetősége ezt a tagadhatatlanul nagyfontosságú tényét magáévá tette akkor, a midőn az édes magyar hazánk érdekeit és jövőjét a szövetség tagjainak érdekei fölé helyezte, azoknak szorgalmazását egy, bizonyosan rövid időn belül bekövetkezendő jobb időkre elhalasztotta.

A szövetség vezetőségének ezen hazafias cselekedetét minden egyes józanul gondolkozó t. Tagtársunk csak helyeselheti.

Be kell látni azt, hogy anyagi s egyéb helyzetünknek javítását a mai időben állami háztartásunk anyagi helyzetére való tekintettel egyelőre nem szorgalmazhatjuk. De legyenek meggyőződve róla, hogy a szövetség vezetősége annak idején az alkalmas időt megragadni nem fogja elmulasztani.

Ezek után a szövetség vezetősége felkéri a t. Tagokat, hogy a vállalt kötelezettségeiknek a tagsági díjak befizetése által eleget tenni szíveskedjenek.

Tisztelettel

a szövetség vezetősége.

Nyugtázás. «Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» pénztárába a beszercebányai ke-

rület tagjai által a f. évi október hó 1-én következő tagsági díjak folytak be:

1—1 koronát fizettek: Krebesz József és Neubauer György.

2—2 koronát fizettek: Medriczky János, Lichner János, Libits László, Stubna János, Simsik János, Agyal Antal, Kocsis Lajos, Garzsis Artur, Szikora Sándor, Szabadi József, Varga Miklós, Grandtner István, Hugyecz János, Schwarcz Adolf, Baballa András, Murgas János, Szurovy Samu, Csunderlik István, Kliment Ede, Kaliszky Gusztáv, Reimann János, Zorvan Pál, Gressó Gyula, Ruhmann Lajos, Simsik Mihály, Lőrincz István, Jablonka Géza, Babják János, Horváth István, ifj. Lehoczky Jenő, Benkovits Pál, Babják Vendel, Liesko Simon, Höher György, Wlaszky György, Sperka József, Havrán József, Gasparik Gábor, Krumm Kálmán, Szmda János, Szmda András, Michelesik János, Hegyi Pál, Démuth József, Svidrónyi Rezső, Sovcsik János, Krebecz Ede, Ringler Antal, id. Szabadi József, Dekker István, Baczusán Mihály, id. Lehoczky Jenő, Mudrák György, Kőfalusi Vilmos, Tomajka Mátyás, Riboss György, Kohutyik József, Májer Ede, Bevelaqua Imre, Haluska János, Zahoránszky Ferencz, Schlosser József, Szelezky András, Kossik János, Pollák Mihály, Polónyi Antal, Fukasz Rezső, Dvoreczky Károly, Kolléga László, Steller József, Szartorisz Ede, Fajlik Lajos, Chmelik András, Dobál Ferencz, Fukasz Gyula, Longauer Sándor, Fekiacs János, Kovácsik József, Gerlei Géza, Skultety József, Sucha Sándor, ifj. Havrán József, Sucha Béla, Jancsy Győző, Klein István, Schmidt Fajlik József, Izsindzsky Antal, Szuchár József, Spissák Lajos, Schwarcz Gyula, Schrötter Emil, Fukasz János, Gerlei Ferencz, Misztrik István, Stupiczky Lajos, Steller János, Viszkocs József, Herchl István, Mlinárcsik Vilmos, Garami József, Gázsó János, Belko Mátyás, Nemcsok János, Bohun József, Démuth Antal, Herchl János, Stamm György, Longauer Gyula, Divok Rezső, Steller Márk, Szászik Ignác, Kliment István, Puobis Mihály, Marcsinkó András.

Beíratási díjat fizetett: ifj. Steller János.

4 koronát fizetett: ifj. Steller János.

Hivatalos közlemények.

15.430.

I/B—I. 1914. szám.

Körrendelet valamennyi magyarországi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak, kir. erdőfelügyelőségnek, állami erdőhivatalnak, a beszercei erdőigazgatóságnak, az erdő-őri szakiskoláknak, a bányászati és erdészeti főiskola rektorának, a központi erdészeti kísérleti állomásnak.

(A hatósági eskütétel céljából tett utazások költségeinek megtérítése tárgyában.)

Hivatali elődöm 1881. évi 18,360. szám alatt kelt körrendeletének hatályon kívül helyezésével elrendelem, hogy ezentúl az állami erdőtisztek és az állami erdészeti altisztek a hatósági eskü letétele céljából megtett utazásai alkalmával az érvényben levő útszabályzatban meghatározott útiilletményeket felszámíthatják.

Budapest, 1914. évi szeptember hó 25-ikén.

A miniszter helyett:

Bartóky,
államtitkár.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter dr. Leitner Endre m. kir. segéderdőmérnököt — saját kérelmére — ideiglenes nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Ajtai Sándor m. kir. erdőmérnökgyakornokot Nagy-Váradról áthelyezte Belényesre az ottani m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Horváth Valtor m. kir. erdőmérnökgyakornokot áthelyezte Medgyesre az ottani m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületében Marinka Zachariás m. kir. erdőőrt nyugalmába helyezte.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke áthelyezte Domokos Nagy Péter m. kir. erdőőrt — saját kérelmére — a gyalui erdőgondnokság III. számú Rekető székelyhelyi bíró állomásától, a sárkányi erdőgondnoksághoz tartozó Gaunosza nevű III. számú védkerületbe; Nemes Miklós I. oszt. erdőlegényt a szolgálat érdekében a jósikafalvai erdőgondnokság havasnyafalusi II. számú védkerületből a gyalui erdőgondnokság Irisora nevű IV. számú védkerületébe és ifj. Szilágyi Márton végzett erdőőri szakiskolás napibérest, a gyalui erdőgondnokság III. számú védkerületéből a jósikafalvai erdőgondnokság havasnyafalusi II. számú védkerületbe.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbarányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főlegesen reklamációkkal a t. elfizetők ne forduljanak hozzánk.

P. Á. Álláskeresletre vonatkozó hirdetését háromszor díjmentesen hoztuk. A küldött 30 fillért a lap javára bevételeztük.

P. I. A szörme cserzéséhez olyan gyakorlati ismeretek szükségesek, hogy azt házilag, leírás után aligha lehet eszközölni s nem is kerülne kevesebbe, mintha azt hozzáértő szűfőző adja. A cserzés részletes eljárását nem ismerjük, de az többféle módon is történik. Gyakori eljárás a timsóval való cserzés. A bunda húsos oldalát megtisztítják, timsóval és konyhasóval bekenik, megszáritják, kállózzák és nyújtják. A szőr zsiradékát pedig korpával, faforgácsal, gipszporral s hasonló szerekkel távolítják el. Sokszor a cserzéshez csak konyhasót használnak; ilyenkor azonban szerves savaknak a jelenléte is szükséges. Legjobb, ha ír a Melezschmidt N. cégnek Tata (Komárom megye), és Teutsch János és Fia cégnek Budapest (V., Nádor-utca 14 sz.), esetleg Leopold Ulrich cégnek Wien (I., Sonnenfelsgasse Nr. 11) és kérdést intéz hozzájuk a cserzés árát illetően.

Megjegyezzük itt egyúttal azt is, hogy a házinyulak gerenczájából bőrárút is lehet készíttetni, s az idősebb nyulak bőre szép czipőfelsőrészt ad. Az ilyen czipők állítólag kényelmesek, jól simulnak a lábhoz, nem szorítanak és eléggé tartósak is. Egy pár czipőhöz két nagy bőr kell, míg egy pár félczipőhöz egy nagy bőr is elég.

Th. Gy. 1. A tárczáért járó írói díjat, valamint a kért lapokat elküldtük. Tájékoztassuk azonban, hogy az írói díjat negyedévenként szoktuk kifizetni s nem szívesen teszünk e tekintetben kivételt.

2. Miután az új erdőtörvény tervezetét még nem ismerjük, kérdésére határozott feleletet nem adhatunk, de azt hisszük, hogy az erdőőri szakvizsgát ezentúl is le lehet majd magánulán útján tenni.

3. Hogy a vadőri vizsga lesz-e valamilyen iskolai képzettséghez kötve, azt szintén nem tudjuk, az azonban bizonyos, hogy az új erdőtörvény ebben a tekintetben nem fog intézkedéseket tartalmazni, mert a vadőrök ügye nem tartozik az erdő-törvény keretébe.

4. Egyáltalán nem tartjuk helytelen dolognak azt, hogy a szakvizsgázott erdőőrnek nem kell külön vadőri vizsgát is tennie, mert egy szakvizsgázott erdőőrnek nemcsak azt, hanem még többet is kell tudnia, mint a mit egy vadőrtől megkívánunk.

5. Az «altiszt» címre az az egyén tarthat igényt, — akár végzett szakiskolát, akár nem — a ki altiszt minőségben van alkalmazva. Azok, a kik alkalmazásban nincsenek, jogosan nem is használhatják az altiszt címet. Senki se mondhatja magáról, hogy ő tisztviselő, szolga, vagy cseléd, ha tényleg nincs ilyen alkalmazásban.

6. A kincstárnál és az állami kezelésbe vett községi erdők-nél az erdőőrök és a főerdőrök altisztek, a segéderdőőrök és az erdőlegények pedig szolgák.

7. A kincstárnál vadőrök nincsenek. A vadőri teendőket az erdészeti altisztek és szolgák látják el.

8. Azt a kérdést, hogy az «erdészeti irodalom könyvészetéről jelent-e meg mű» nem értjük. Az «Országos Erdészeti Egyesület» könyvtárában nagyon sok erdészeti mű van, természetesen külföldiek is, a melyekről részletes katalogus van. Ha ezt kérdezte, úgy tessék az egyesülettől egy katalogust kérni, a mit díjmentesen megküldenek.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Uradalmi erdészi, segéderdészi, vagy fővadászi, főerdőri állást keres szakvizsgázott, az erdészet minden ágában jártas, irodai teendőiben is gyakorlattal bíró egyén. Esetleg több ezer koronás óvadékot is képes letenni. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (51.)

Intelligens, négy gimnáziumot és erdőőri szakiskolát végzett, kitünő eredménnyel szakvizsgázott 19 éves, erős testalkatú, némileg románul és németül is beszélő feltétlenül megbízható egyén, azonnali belépésre megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (52.)

45 éves, róm. kath., nős, gyermektelen, szakvizsgázott erdőőr, ki magán-uradalmakban mint fővadász és kórvadász volt alkalmazva, az erdészeti és vadászati teendőiben teljesen jártas, magyarul és németül tud, azonnali belépésre megfelelő állást keres. — Címe a szerkesztőségnél megtudható. (53.)

27 éves kis családú erdőőr, ki főhercegi uradalomban van alkalmazva és saját költségére önállóan fázánokat is tenyészt, január 1-re megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (54.)

56 éves, de nem rokkant, róm. kath., nős, 30 évi gyakorlattal bíró szakvizsgázott erdőőr, ki uradalmakban mint erdőőr, vadász és gazdasági vezető volt alkalmazva, az erdő kihasználását, felújítását, a csemeték nevelését és ültetését, valamint a vadak ápolását, a dűvadak irtását és az angol rendszerű fázántenyésztést érti, megfelelő állást keres. — Címe a szerkesztőségnél megtudható. (55.)

43 éves szakvizsgázott, jó szolgálati bizonyítványokkal rendelkező, feltétlenül jó magaviseletű erdőőr, lehetőleg uradalomba, állást keres. Az állást bármikor elfoglalhatja. Címe: Illés Ignác erdőőr, Tállya (Zemplén megye). (57.)

Szakiskolát végzett és szakvizsgát kitünő eredménnyel tett, bajor «Revier Förster schule»-t jó eredménnyel végzett nős főerdőri állását változtatná s oly uradalomba keres alkalmazást, hol rendszeres gazdasági terv szerint kezeltenek az erdők. Ajánlatok «Pagony-erdész» jellegre a szerkesztőségbe kéretnek. (56.)

Intelligens, négy gimnáziumot és erdőőri szakiskolát végzett, jól szakvizsgázott 20 éves, hadmentes, de erős testalkatú, feltétlenül megbízható és erélyes fiatal ember, megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (52.)